

(చమత్కార పద్యాలు, ఆటవిడుపు పద్యాలు, చాటువులు)

ఆలోచించండి - మాట్లాడండి:

ప్రశ్నలు:

1. పై చిత్రంలో ఏం జరుగుతుంది?
2. హాస్యం అంటే ఏమిటి అది ఎలా వుడుతుంది?
3. హాస్య సన్నివేశాలు మీకెప్పుడైనా ఎదురయ్యాయా? ఎలాంటివో చెప్పండి.
4. మీరెప్పుడైనా హాస్య సంభాషణ చేశారా? విన్నారా? చెప్పండి.

తెలుగు భాషలో ఎన్నో అందమైన పద్యాలున్నాయి. వాటిలో మనస్సుకు కితకితలు పెట్టేవి, మనల్ని ఆశ్చర్యం లోకి నెట్టేవి, 'అబ్బా ! ఎంత గొప్పగా ఉంది' అన్న అద్భుతమైన అనుభూతిని ఇచ్చేవి చాలా ఉన్నాయి. వాటిలో కొన్నింటిని ఇప్పుడు చదివి ఆనందిద్దామా.

నేపథ్యం:

తెలుగు పద్యాలలోని సున్నితమైన హాస్యం, చమత్కారాన్ని చూపెట్టడమే ఈ పాఠం ఉద్దేశం.

విద్యార్థులకు సూచనలు:

1. పాఠాన్ని చదవండి. అర్థంకాని పదాలకింద, వాక్యాలకింద గీతలు గీయండి.
2. అర్థంకాని పదాలను, వాక్యాలను గురించి మీ మిత్రులతో చర్చించండి.
3. తెలియని పదాల అర్థాలను పుస్తకం చివరన ఉన్న అకారాది పట్టిక చూసి తెలుసుకోండి.

1. ఆకుంటే - ఈకుంటే - మీకుంటే - మాకుంటే అనే పదాలతో సరదాగా ఒక కవి చెప్పిన పద్యం.

- * కం. ఆకుంటే వృక్షంబగు
ఈకుంటే లోభియోను హీనాత్ముండౌ
మీకుంటే మాకిమ్మా
మాకుంటే మేము రాము మల్లిభరామా !

2. “మీసానకు కాళ్ళు మూడు మేదిని గల్లెన్”
(మీసానికి మూడు కాళ్ళు వచ్చాయి) అనే సమస్యను కవి కింది విధంగా పూరణచేశాడు.

- * కం. మీసానకు కాళ్ళెక్కడ
వాసిగ విన్నదియు లేదు వసుధాస్థలిలో
వాసన గంధము రాచెదు
మీ సానకు కాళ్ళు మూడు మేదినిఁ గల్లెన్.

3. ఈ కింది పద్యంలో పైకి ఇన్ని చోట్ల ఉండే వస్తువేదో చెప్పమన్నట్లనిపిస్తుంది. కాని ఇందులోనే జవాబు ఉన్నది. వంగ (వంకాయ) తోటలో ఉంటుంది..... ఇలా ప్రతిదాన్నీ చదువుకోండి.

- * ఆ. వంగ తోట నుండు వరి మళ్ళలో నుండు
జొన్న చేల నుండు చోద్యముగను
తలుపు మూల నుండు తల పైన నుండును
దీని భావమేమి తెలిసికొనుడు.

4. కింది పద్యంలో మూడు పాదాలలోని మూడు ప్రశ్నలకు ఒకే సమాధానం - 'కాయనే' (కాయడానికి)

- * ఆ. మామిడేల పూచు మండు వేసంగిని !
బాలుడేల పోవు పసుల వెంట
రాజుసేన నేల రహి జేర్చుచుండును !
మూట నొక్కమాట ముద్దుకృష్ణ !

5. “ కాల్పదం ” గురించి చమత్కారంగా చెప్పిన పద్యమిది.

- * చ. నరుడనువాడు ఖాండవ వనంబు వృథా దహనంబు చేసె వా
నరవరుడైన యా పవన నందనుడ డూరక లంకక గాలై నా
హరుడు పురంబు లార్చె నన నంతియె గాని మహాదరిద్ర వి
స్ఫురణను కాల్చువాడొకడు భూమిజనింపకబోయె నక్కటా!

6. వరమలోభి అయిన రాజు తనను దాతగా పొగిడించుకోవాలనుకున్నాడు. ఆ విధంగా పద్యం చెప్పమని ఒక కవిని ఆజ్ఞాపించాడు. రాజాజ్ఞ తప్పదు. రాజు 'ఇచ్చినాడని' చెప్పాడు. ఆ ఇవ్వడమేమిటో కవి చమత్కారంగా చెప్పాడు.

- * సీ. ఇచ్చె యిచ్చెను రాజు ఏమిచ్చినాడన
ఇంటిలోపల నుండ నిచ్చినాడు
పొరుగుగూళ్ల వెంబడి పోయి ముష్టెత్తుక
యింటికి మళ్లి రానిచ్చినాడు
చలివణంకుకు ప్రక్క శయనంబు లేకుంటె
చేతులు ముడుచుకో నిచ్చినాడు
గాసాని కొకవేళ కలిగి యుండకపోతె
నింటింట పస్తుండ నిచ్చినాడు
- తే. వీధులందున తిరుగబోనిచ్చినాడు
భిక్షుకుండని బ్రతుక పోనిచ్చినాడు
చేసికున్నంత భోంచేయ నిచ్చినాడు
ఇట్టి పనులెల్ల రక్షించు నీశ్వరుండు.

భావాలు :

1. ఓ మల్కిభరామా! ఈ లోకంలో ఆకులు సమృద్ధిగా ఉంటే దాన్ని వృక్షం అంటారు. దానం చేయకుంటే అతన్ని లోభి అని పిలుస్తుంది లోకం. అది చెడుగుణం అవుతుంది. మీకు సంపదలున్నాయి. వాటిని మాకు ఇవ్వండి. మాకే గనక సంపద ఉంటే మీ దగ్గరకు వచ్చి కోరం కదా !
2. మీసానికి కాళ్లు ఎక్కడ ఉంటాయి? ఈ భూమిమీద ఇలాంటి వింత గురించి వినలేదు. సువాసనను వెదజల్లే గంధాన్ని తీసే మీ సాన పీటకు మూడు కాళ్లు ఉంటాయి. ఇందులో “మీసానకు” అనే పదం చమత్కారకోసం చెప్పినది. ‘మీసానకు’ అంటే మీసానికి అని అర్థం వస్తుంది. మీ “సానకు” అని విడదీస్తే మీకున్న సానపీటకు అన్న అర్థం వచ్చి సమస్య పరిష్కారం అవుతుంది.
3. వంగతోటలో ఏముంది? వరిమళ్ళలో ఏముంది? అనే పొడుపు వస్తువు కొరకు వెదకడం సహజం. కాని ఇక్కడ వెదకనక్కరలేదు. వంగ - తోటలో ఉంటుంది కదా! వరి ఎక్కడ ఉంటుంది? మళ్ళలోనే కదా! అని వంగతోట వరిమడి, జొన్నచేను, తలుపుమూల, తలమీద అన్నవి సమాసపదాలు గాకుండా వాటిలో మధ్య ఒక అడ్డుగీత గీస్తే భావం సరిపోతుంది.
4. ఓ ముద్దుకృష్ణా ! మామిడి చెట్టు వేసవిలోనే ఎందుకు పూత పూస్తుంది. బాలుడు పశువుల వెంట ఎందుకు పోతాడు ? రాజు సేనను ఎందుకు పెంచుతాడు? పై మూడింటికీ ఒకే సమాధానం **కాయనే.** మామిడి పూసేది **కాయడానికే.** బాలుడు పశువుల వెంట పోవడం వాటిని **కాయడానికే.** సేన కూడా ప్రజలను **కాయడానికే** - అంటే కాపాడడానికే అని భావం.
5. ఒక పేద కవి చంకలో చిన్న కట్టెల మోపు పెట్టుకుని రాజువద్దకు వెళ్ళాడట. కట్టెల మోపుతో రావడంలోని ఆంతర్యమేమిటో కవిని చెప్పమన్నాడు రాజు. అప్పుడు కవి ఈ పద్యాన్ని చెప్పాడు.
అర్జునుడు ఖాండవ వనాన్ని కాలాచాడు. హనుమంతుడు లంకను కాలాచాడు. శివుడు త్రిపురాలను కాలేశాడు. కాని భయంకరమైన నా దారిద్ర్యాన్ని కాలేవాడు ఇంతవరకు పుట్టలేదు కదా!
(కవి దృష్టిలో అర్జునుడు, హనుమంతుడు, శివుడు చేసిన పనులు వృధా అయినవే. ఎందుకంటే ఖాండవ వనం దివ్యఓషధులతో ఒప్పినది. లంక బంగారపుది, స్వర్గతుల్యమైనది. త్రిపురాలు బంగారు, వెండి, ఇనుముతో కూడినది. ఇవన్నీ గొప్పవే ఇటువంటి వాటిని కాలాచడం వృధాయే కదా! వీటి బదులు భయంకరమైన తన దారిద్ర్యాన్ని కాలిస్తే ఎంతో బాగుంటుంది కదా అని భావించాడు కవి).
6. మారాజు మాకు చాలా ఇచ్చినాడు. ఏమిచ్చినాడంటే మా ఇంట్లో మా ఇంట్లో మమ్ములను ఉండనిచ్చాడు. పక్క ఊరెళ్ళి బిచ్చమెత్తుకుని మళ్ళీ మా ఇంటికి రానిచ్చాడు. బాగా చలిపెడుతుంటే పడుకోవడానికి ఏమీ లేకపోయినా చేతులు ముడుచుకోనిచ్చాడు. తినడానికి ఏమీ లేనపుడు పస్తులుండనిచ్చాడు. వీధులలో తిరగనిచ్చాడు. బిచ్చగాడిలా బతకనిచ్చాడు. చేసుకున్నది తిననిచ్చాడు. ఇటువంటి పనులను భగవంతుడు రక్షించుగాక. (ఇది ఎత్తిపొడుపు. రాజు ఇచ్చినవన్నీ ఖర్చులేనివే. ఇందులో ఆయన చేతినుండి ఇచ్చిందేమీ లేదు. దీనివల్ల కవికి ఒరిగినది ఏమీలేదు. ఈ పద్యంలో ‘ఇచ్చి’ అన్న పదంతో చమత్కారాన్ని చేశాడు కవి.)

I. విసడం-మాట్లాడడం

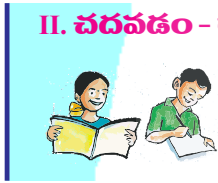

ఇవి చేయండి

1. పాఠంలోని బొమ్మను చూడండి. ఏం జరుగుతూందో చెప్పండి.
2. మీకు తెలిసిన సరదా గేయాలు చెప్పండి.
3. మీరు విన్న పద్యాలలో మీకు నచ్చిన పద్యం ఏది? ఎందుకు?
4. పాఠంలోని పద్యాలను రాగంతో, భావంతో చదవండి.
5. ఒక్కొక్క పద్యం భావాన్ని సొంతమాటల్లో చెప్పండి.

II. చదవడం - రాయడం

1. కింది పద్యాన్ని చదవండి. ప్రశ్నలు తయారుచేయండి.

వంగ తోట నుండు వరి మళ్ళలో నుండు
జొన్న చేల నుండు చోద్యము గను
తలుపు మూల నుండు తలపైన నుండును
దీని భావ మేమి తెలిసికొనుడు

- అ.
ఆ.
ఇ.
ఈ.

2. మామిడేల పూచు..... పద్యానికి భావాన్ని రాయండి.

3. కింది పదాలను జతపరచండి. వాక్యాలుగా రాయండి.

- అ. మామిడి () ఎ. చెడుగుణం
ఆ. లోభి () బి. ఆకులు
ఇ. వృక్షం () సి. వేసవికాలం
ఈ. రాజు () డి. చేలు
ఉ. జొన్న () ఇ. సైన్యం

4. పాఠం ఆధారంగా కింది ప్రశ్నలకు తగిన జవాబులు రాయండి.

- అ. చమత్కార పద్యాలమీద మీ అభిప్రాయం ఏమిటి?
ఆ. వంగతోట, వరిమడి మొ॥న పంట పొలాలను గురించి మీ సొంతమాటల్లో రాయండి.
ఇ. కవి మూడు ప్రశ్నలకు ఒకే సమాధానం ఎలా చెప్పాడో వివరించండి.

III. స్వీయరచన

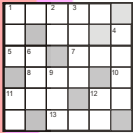
1. కింది ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

- అ. పొదుపు కథ అంటే ఏమిటి? వివరించండి.
- ఆ. సమస్యాపూరణం అంటే ఏమిటి? సోదాహరణంగా వివరించండి.
- ఇ. ఆకుంటే, ఈకుంటే, మీకుంటే, మాకుంటే అనే పదాలతో ఎలా పద్యం చెప్పాడో రాయండి.
- ఈ. ప్రజల పేదరికాన్ని గురించి కవి ఏ విధంగా ఆవేదన చెందాడు?
- ఉ. ఇంటి యజమాని లోభి అయితే ఆ ఇల్లు ఎలా ఉంటుందో రాయండి.
- ఊ. కింది పద్యాన్ని పాదభంగం లేకుండా పూరించండి.
మీసానకు

2. వ్యాసరూప సమాధాన ప్రశ్నలు

- కింది ప్రశ్నలకు పది వాక్యాలలో జవాబులు రాయండి.
- అ. పాఠంలోని పద్యాలలో ఉన్న విశేషాలు ఏమిటి?
- ఆ. పరమలోభి అయిన రాజును గురించి కవి తన బాధను ఏవిధంగా తెలిపాడు?

IV. పదజాలం

1. గీత గీసిన పదాలకు అర్థాలను రాయండి.

- అ. చెట్టుకొమ్మను పట్టుకొని వానరం ఊగుతున్నది.
- ఆ. జొన్న చేల నుండు చోద్యము గను.
- ఇ. అతడు పరమ లోభి.
- ఈ. రాజు సేన ప్రజలను రక్షించింది.
- ఉ. మా ఊరిలో పెద్ద మర్రివృక్షం ఉంది.

2. కింది పదాలకు అదే అర్థం వచ్చే మరి రెండు పదాలు రాయండి.

- అ. నరుడు
- ఆ. హరుడు
- ఇ. వానరుడు
- ఈ. పురం
- ఉ. వసుధ

3. కింది పదాలకు వ్యతిరేకపదం రాయండి. పదం, వ్యతిరేకపదం రెండూ ఉండేలా వాక్యాలు రాయండి.

- అ. హీనం ×
- ఆ. చెడు ×
- ఇ. అందం ×
- ఈ. సువాసన ×

4. కింది ఖాళీలను మీ పాఠం ఆధారంగా పూరించండి.

- అ. ఈకుంటే యౌను
 ఆ. వాసన రాచెడు
 ఇ. తలుపు నుండు
 ఈ. బాలుడేల పోవు వెంట
 ఉ. చేసికున్నంత నిచ్చినాడు

5. కింది గడులలోని అక్షరాలతో వీలైనన్ని పదాలు రాయండి.

వా	న	రు	డు	హ
వృ	మీ	మా	బా	రు
క్ష	సా	మి	లు	డు
ము	లు	డి	డు	వా
న	రు	డు	తో	ట

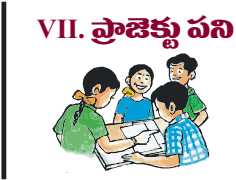
V. సృజనాత్మకత

- పాఠంలో మీకు నచ్చిన పద్యాన్ని చదవండి. దాని భావం ఆధారంగా కథను రాయండి.
- “ఇచ్చె యిచ్చెను రాజు” అనే పద్యం ఆధారంగా లోభి అయిన రాజుకూ, కవికీ మధ్య సంభాషణను నవ్వు వచ్చేలా రాయండి.

VI. ప్రశంస

- అ. భాషలో చమత్కారాలు ఉంటాయి. చమత్కారం కలిగించే వాక్యాలూ, కవితలూ ఉంటాయి. ఇలాంటివి ఆంగ్లం, ఉర్దూ, హిందీ మొదలయిన ఇతర భాషల్లో కూడా ఉంటాయి. వాటిని ఎవరినయినా అడిగి తెలుసుకొని రాయండి.
- ఆ. మ్రోగిన గంటలు గేయపాఠం, సరదా పద్యాలు.....పద్యపాఠం, నేనైతే అనేది వ్యాసం, మన భాషలు సంభాషణ పాఠం కదా..... ఇలా పుస్తకంలోని పాఠాలు వివిధ రూపాలలో ఉన్నాయి. పాఠాల పేర్లు, కవుల పేర్లు రాయండి. ఏ పాఠం ఏ రూపంలో ఉందో రాయండి. మిగతా భాషల పాఠ్యపుస్తకాలలోని పాఠాలు కూడా ఇలానే ఉన్నాయా? తెలుసుకొని చెప్పండి.

VII. ప్రాజెక్టు పని

ఇతర చాటుకవులు, కాలం, బిరుదులు, వారి చాటుపద్యాలను సేకరించి ఆల్బమ్ గా తయారుచేయండి. ప్రదర్శించండి.

VIII. భాషను గురించి తెలుసుకుందాం

1. “ఆమె ముఖం అందంగా ఉంది.”

‘ఆమె ముఖం చంద్రబింబలా(గ) అందంగా ఉన్నది.’

పై వాకాల్లోని తేడాను గమనించారా! ‘ఆమె ముఖం అందంగా ఉంది.’ అనేదానికి బదులుగా ‘ఆమె ముఖం చంద్రబింబలాగ అందంగా ఉన్నది.’ అనే వాక్యం మనలను బాగా ఆకట్టుకుంది. ఇలా ఆకట్టుకునేలా చెప్పడానికి ‘చంద్రబింబం’ అనే పోలికను తీసుకున్నాం. ఈ విధంగా ఒక విషయాన్ని ఆకట్టుకునేలా చెప్పడానికి ‘అందమైన పోలికను’ పేర్కొనడాన్ని ‘ఉపమాలంకారం’ అంటారు.

2. “అతని ఇంటిముందున్న పెద్దకుక్కను చూసి సింహమేమోనని భయపడ్డాను.”

పై వాక్యంలో ఒకదాన్ని చూసి మరొకటి అనుకోడం లేదా ఊహించుకోడం జరిగింది. ఇలా అనుకోడం, ఊహించుకోడం కూడా ఒక అలంకారమే. ఈ విధంగా ఉన్నదాన్ని లేనట్లుగా, లేనిదాన్ని ఉన్నట్లుగా ఊహించి చెప్పడాన్ని ఉత్పేక్షాలంకారం అంటారు. మాటలకుండే అర్థాలను బట్టి ఏర్పడుతున్న ఈ అలంకారాలను అర్థాలంకారాలు అని పిలుస్తారు.

3. ఇలాంటి పోలిక, ఊహ గల వాక్యాలను మీ పెద్దవారిని అడిగి తెలుసుకోండి. రాయండి.

1. (పోలిక)
2. (పోలిక)
3. (ఊహ)
4. (ఊహ)

నేనివి చేయగలనా ?

1. పాఠ్యాంశంలోని పద్యాలను రాగయుక్తంగా చదవగలను. ఔను / కాదు
2. పద్యభావాలను సొంతమాటల్లో చెప్పగలను. ఔను / కాదు
3. ఈ పాఠంలోని పద్యాల భావాలను నా సొంతమాటల్లో రాయగలను. ఔను / కాదు
4. ఆ పాఠ్యాంశంలోని అర్థాలను, పర్యాయపదాలను ఉపయోగించి నీతికథలను రాయగలను. ఔను / కాదు
5. ఇచ్చిన అంశం ఆధారంగా హాస్యసంభాషణ రాయగలను. ఔను / కాదు

“పాణికోటిలో నవ్వుగలిగేది మానవుడొక్కడే. నవ్వాల్సి, నవ్వింపాలి. నవ్వులపాలు మాత్రం కాకూడదు”

